

EVALUERING AV NORSK ARKIVSTANDARD

Høstseminar, Norsk Arkivråd

Oslo, 17. oktober 2018

Sveinung Fjose og Øyvind N. Handberg

sveinung@menon.no, oyvind@menon.no

Evaluering av Norsk Arkivstandard

- Kort om oppdraget
- Hva er Noark og i hvilken verden operer den?
- Hovedfunn
  - Påvirkning i offentlig forvaltning
  - Påvirkning på avlevering
  - Påvirkning på fellesløsninger og digitalisering mer generelt
- Diskusjon

Kort oppsummert: Noark er ute av takt med virkeligheten og bremser effektivisering i offentlig forvaltning

Om oppdraget

- Oppdrag for Arkivlovutvalget
- Evaluering av Noark (hverken mer eller mindre)
- Metoder
  - Dokumentstudie
  - Analyser av tilgjengelig data
  - I hovedsak kvalitative intervjuer:
    - *Arkivsektoren*
    - *Statlig og kommunal forvaltning*
    - *Leverandørene*

Hva er formålet med Noark?

- Norsk Arkivstandard
- Selve standarden har ingen formålsformulering
- Fra arkivverket.no:

Formålet med standarden er å legge et grunnlag for sikring av organenes arkiv for samtid og fremtid. Standarden skal bidra til enklere og sikrere kontroll med behandling av arkivdokumenter, og den inneholder derfor krav til fangst, forvaltning, bruk og avhending av dokumenter.

Den stiller krav til arkivstruktur, metadata og funksjonalitet, og er pålagt for journalføring og arkivering av elektroniske saksdokumenter i offentlige organ.

Noark har vært nyttig og viktig

- Noark var et tidlig grep for å standardisere elektronisk dokumentasjonsforvaltning og arkivering
  - Kravspesifikasjon for journalføring og arkivstyring, uavhengig av maskin og programvare
- Ble regnet som en suksess og har vært til internasjonal inspirasjon
- Har tilrettelagt for innsyn i offentlig forvaltning (OEP, eInnsyn)

En mangfoldig digital verden

- Digitalisering er ikke (og skal ikke være) kun «strøm på papir»
- Vi fornyer, forenkler og forbedrer elektronisk forvaltning
- Resultat: Dokumentasjon blir skapt i økende mangfoldige måter og former
  - Dokumentasjon blir i økende grad skapt i «fagsystemer»
  - Separasjon av dokumentasjonsforvaltning og journalføring

Påvirkning på digital journalføring og arkivering i offentlig forvaltning

Noark har betydning for innkjøp av sak- og arkivsystemer

- Godkjenningsordningen
- Innkjøpere baserer seg i stor grad på (varianter av) Noarks kravspesifikasjon
  - Noark blir et kommunikasjonsmiddel mellom innkjøper og leverandør
- Mindre betydning for innkjøp av andre elektroniske løsninger (fagsystemer)

Påvirkning på digital journalføring og arkivering i offentlig forvaltning

Det er *noe* konkurranse i markedet for sak- og arkivsystemer

- Få leverandører
- Hovedsakelig konkurranse på innkjøpspris
- Noark er i noen grad en barriere for nye leverandører og vrir konkurransen vekk fra innovative løsninger (løsningene må «godkjennes» og fokus på at kravene må nås)
- Etterspørselssiden er minst like viktig – kompetanse og vilje blant innkjøpere til å etterspørre innovative, brukervennlige løsninger
  - Medfører risiko for virksomheten

Påvirkning på digital journalføring og arkivering i offentlig forvaltning

Betydelige mengder bevaringsverdig materiale går trolig tapt utenfor sak- og arkivsystemene

- Manglende måloppnåelse
- Noark fokuserer på korrespondanse og mindre på bakgrunnsmateriale
- Kommunene har større antall ulike systemer, men dokumenter produseres i økende grad i ulike løsninger også på statlig nivå.

Påvirkning på avlevering

Noark bidrar til avlevering av arkivmateriale, men med betydelige kostnader og begrenset måloppnåelse

- Sak- og arkivsystemer vs. fagsystemer
- Ikke gitt at «Noark-godkjente» løsninger produserer samme uttrekk
  - Få (og omdiskuterte) undersøkelser av dette
- Forskjeller på statlig og kommunalt nivå
  - Statlige virksomheter rapporterer nå å være jevnt over tilfredse med avlevering til Arkivverket
  - Brukes nå mer skjønn ved statlig avlevering
  - Fortsatt mer rigid og vanskelig på kommunalt nivå (feks. deponering til IKA)
  - Rapporteres at arkivmateriale redigeres for å kunne godkjennes ved deponering

Påvirkning på felleskomponenter og -løsninger

Noark har bidratt til å muliggjøre løsninger som utnytter dens standardisering av informasjon

- Noark har muliggjort OEP og elnnsyn
- Standardisering tilrettelegger for å dele informasjon mellom løsninger
- Men, ikke gitt at dette ikke kunne løses bedre eller mer kostnadseffektivt med andre virkemidler

Påvirkning på digitalisering i offentlig forvaltning mer generelt

Noark begrenser mulighetene i digitalisering for å fornye, forenkle og forbedre

- Noark begrenser innovasjon av nye løsninger direkte gjennom tilbudssiden og indirekte gjennom etterspørselsiden.
- Innovasjon og produktivitetsvekst henger tett sammen
- Noark er ikke forenelig med målsetningen om å fornye, forenkle og forbedre offentlig forvaltning
  - Med potensielt svært store kostnader

Anbefalinger

- Noark 5 var tenkt å være teknologinøytral
  - Bakoverkompatibiliteten har vært en «sovepute»
- Et tydelig brudd kan være kostbart men lønnsomt på lengre sikt
- Lene seg på internasjonale standarder i større grad kan åpne mulighetsrommet
  - Spissing av standarden
  - Desentralisering - mer utøvelse av skjønn og økt tilsyn
  - Kutt godkjenningsordningen
- Åpen og konstruktiv dialog er viktig
  - Svært positivt at Arkivverket åpner for diskusjon
  - Noark må ikke bli en skyteskive for alt galt i offentlig forvaltning og arkivsektoren

Hva er formålet til Noark?

- I hvilken grad skal Noark være et middel for å sikre arkivfaglig gode arkiver?
- I hvilken grad skal Noark være et middel for å forbedre dokumentasjonsforvaltning i offentlig forvaltning?
- I hvilken grad skal Noark tilrettelegge for innsyn?

- Formålene er ikke nødvendigvis motsetninger, men å fokusere på et kan ha konsekvenser for andre.

Flere formål med samme middel har konsekvenser for måloppnåelse

Tanke

Resultat

